

Cvičení z rodinného práva

**Doc. JUDr. Zdeňka Králíčková, Ph.D.
Mgr. Martin Kornel, Ph.D.**

2020/2021

SYLABUS II

Zánik manželství a jeho zrušení rozvodem.

A. TEORETICKÁ ČÁST

Není nutné písemné zpracování. Nastudujte zákon a učebnici tak, abyste byli schopni odpovědět na následující otázky.

1. Kdy a z jakých důvodů lze manžela prohlásit za mrtvého? Kterým okamžikem zaniká manželství z důvodu prohlášení manžela za mrtvého? Jak je tomu u prohlášení za nezvěstného?
2. Jaké právní následky jsou spojeny se zánikem manželství smrtí některého z manželů?
3. Může pozůstalý manžel uzavřít nové manželství?
4. Platí stejná odpověď i pro „pozůstalého“ manžela, jehož manžel byl prohlášen za mrtvého?
5. Jaké další způsoby zániku manželství zná český právní řád?
6. Co je to kvalifikovaný rozvrat manželství a kdy je nutné jej tvrdit a dokazovat? Jak je tomu s příčinami rozvratu ve vazbě na dokazování – rozlište tzv. spory a tzv. nespory. Znáte i jiné rozvodové důvody ve vazbě na historické a zahraniční právní úpravy?
7. Lze manželství rozvést proti vůli jednoho z manželů?
8. Existuje absolutní překážka, pro kterou nesmí soud manželství rozvést?
9. Jaká je podstata tzv. nesporného rozvodu? Na čem se musí manželé dohodnout?
10. Jaké objektivní a subjektivní podmínky musí být dále splněny, aby rozvod manželství proběhl jako tzv. nesporný rozvod?
11. Kterým okamžikem je manželství rozvedeno?
12. Jaké jsou důsledky rozvodu manželství v rovině statusové, osobní a majetkové?
13. Jakým způsobem lze vypořádat SJM a společné bydlení?
14. Jak je tomu s vyživovací povinností po rozvodu? Účel, význam.
15. Jak upravuje zákon rozvod manželů, kteří jsou rodiči nezletilých nesvéprávných dětí?
16. Vysvětlete pojmy společná, střídavá a výlučná péče.
17. Ke kterým hodnotám a zájmům má soud při rozhodování o výchově nezletilých dětí přihlídnout? Zaobírejte se judikaturou ESLP a ÚS.

18. Zvýhodňuje, resp. znevýhodňuje český právní řád postavení rodiče (podle pohlaví) při rozhodování o péči, styku a výživě nezletilých dětí?
19. Kdo v soudním řízení hájí zájmy nezletilých dětí? Má dítě právo vyjádřit se k otázkám péče a výživy, resp. styku/kontaktu?
20. Zaobírejte se procesními aspekty rozvodu, včetně rozvodu s nezletilými dětmi.

B. PRAKTICKÁ ČÁST.

Zpracujte písemně.

1. ROZVOD SE ZJIŠŤOVÁNÍM PŘÍČIN ROZVRATU, TZV. SPORNÝ ROZVOD A TVRDOSTNÍ KLAUZULE

Manželství Adama a Evy trvá již déle než dvacet let. Narodily se v něm čtyři děti. Nejmladšímu z nich jsou dva roky. Za dobu existence manželství nabili manželé poměrně rozsáhlý majetek. Zdrojem prostředků k jeho pořízení byl převážně *Adamův pracovní příjem*. Eva pracovala po uzavření manželství pouze dva roky. Zbýlých více než osmnáct let se starala „jen“ o děti a společnou rodinnou domácnost.

Loni na jaře se na oslavě narozenin svého kolegy Adam seznámil s výrazně mladší ženou a záhy se s ní začal intimně stýkat. Před dvěma měsíci se Eva o této skutečnosti dozvěděla. Vzhledem k okolnostem se však domnívá, že se jedná pouze o Adamovo výjimečné selhání a že se jejich manželství podaří zachránit. Adam však již v manželství setrvat nechce a pevně se rozhodl pro *rozvod*. Eva s rozvodem manželství *nesouhlasí*.

Odpovězte písemně:

1. Jak byste argumentovali jako advokáti Evy s odkazem na příslušná ustanovení, aby soud manželství nerozvedl? Čím byste argumentovali jako protistrana, aby bylo manželství rozvedeno?
2. Definiujte obecně a také ve vztahu k příkladu pojem „zvlášť závažná újma“.
3. Promítne se nějak do řízení skutečnost, že Eva změní názor a po čase bude s rozvodem souhlasit?

Vypracujte písemně:

1. Petit návrhu na tzv. sporný rozvod manželství.
2. Vyjádření manželky nesouhlasící s rozvodem manželství a uplatňující tvrdosti klauzuli ve vazbě na zákon.
3. Výrok soudního rozhodnutí o návrhu na rozvod manželství, kterým soud Adamovi nevyhoví.

2. ROZVOD BEZ ZJIŠŤOVÁNÍ PŘÍČIN ROZVRATU, TZV. NESPORNÝ ROZVOD

Manželství mezi Adamem a Evou se již po velmi dlouhou dobu nevyznačuje prvky harmonie, proto se *manželé rozhodli pro rozvod*. Vzhledem k tomu, že manželství je bezdětné a oba manželé jsou ještě pořád ve věku do třiceti let, nechtějí se pokoušet o odstranění příčin rozvratu. Dohodli se, že si navzájem nebudou dělat problémy. Eva souhlasí s vypořádáním společného jmění a společného nájmu bytu, jehož má být po rozvodu výlučným nájemcem. Adam je navíc ochoten jí dočasně platit výživné, a to po dobu dvou let.

Odpovězte písemně:

1. Co musí být splněno, aby mohla být předrozvodová smlouva upravující např. právo na výživné pro dobu po rozvodu v podobě vysokého odbytného přímo vykonatelná?
2. Lze v již zahájeném řízení o tzv. nesporném rozvodu docílit stavu, aby byl soud povinen zkoumat příčiny kvalifikovaného rozvratu? Definujte obecně kvalifikovaný rozvrat.
3. Jaké možnosti má Adam, pokud zjistí, že Eva mu byla nevěrná a nehodlá platit výživné pro dobu po rozvodu manželství na základě již uzavřené dohody? Jak byste argumentovali jako advokáti Adama a Evy? Jak byste postupovali, kdyby si Adam vzpomněl, že v předmanželské smlouvě se Eva vzdala práva na případné výživné rozvedené manželky?

Vypracujte písemně:

1. Dohodu manželů upravující vypořádání vzájemných majetkových vztahů, práva a povinnosti společného bydlení (nájem) a vyživovací povinnost pro dobu po rozvodu manželství (dva roky). Nezapomeňte na odkládací podmínku.
2. Petit návrhu na tzv. nesporný rozvod manželství.
3. Výrok soudního rozhodnutí o návrhu na rozvod manželství, pokud soud dospěje k závěru, že dohoda manželů ve věci vypořádání je neplatná.

3. ROZVOD RODIČŮ NEZLETILÝCH NESVÉPRÁVNÝCH DĚTÍ: OSOBNÍ PÉČE O DÍTĚ A PODSTATNÁ ZMĚNA POMĚRŮ

Manželství Adama a Evy bylo před čtyřmi lety rozvedeno. Práva a povinnosti k tehdy dvouletému synovi byla upravena dohodou rodičů, kterou schválil soud péče o nezletilé tak, že syn byl svěřen do péče matky a otec se zavázal platit na jeho výživu částkou 15.000 Kč měsíčně k rukám matky. Styk nebyl upraven ani soudním rozhodnutím, ani formální dohodou rodičů, Eva však pravidelně vycházela Adamovi vstříc a kontakt umožňovala prakticky kdykoliv si o něj Adam „řekl“.

Adam po rozvodu manželství začal přehodnocovat svůj životní styl. Zatímco dosud pracoval pravidelně 10 a více hodin denně, nyní se začal věnovat více svým koníčkům, ale také trávit častěji čas se synem. V současné době Adam o syna pečuje pravidelně jednou za 14 dnů vždy od pátku do pondělí a také jeden až dva všední dny v každém kalendářním týdnu. Vzhledem k tomu, že syn bude brzy nastupovat do mateřské školy, Adam by se rád v jeho výchově a péči o něj angažoval ještě více. Proto navrhl Evě, že by mohli o syna pečovat ve formě střídavé péče. S tím Eva zásadně nesouhlasí a proto se rozhodla Adamovi v kontaktu se synem „bránit“.

Odpovězte písemně:

1. Jaké formy osobní péče o dítě upravuje zákon? Za jakých podmínek lze děti svěřit do společné nebo střídavé péče obou rodičů? Odpovězte obecně i v návaznosti na daný případ, resp. judikaturu ÚS.
2. Za jakých podmínek může soud rozhodnout o změně péče o Adámka? Jaké argumenty byste jako advokáti použili ve prospěch Adama a jaké ve prospěch Evy?
3. Co byste poradili Adamovi v situaci, kdy mu Eva neumožňuje kontakt se synem? Zaobírejte se i případným navazováním styku po delší době.

Vypracujte:

1. Petit návrhu na úpravu styku Adama se synem, kterým bude upraven jako tzv. široký a komplexní“.
2. Zaobírejte se problematikou styku s nezl. dětmi na tzv. neutrální půdě, předáváním dětí v případě domácího násilí mezi jejich rodiči a režimem postupného rozšiřování styku např. v případě, kdy bylo otcovství k nezl. dítěti určeno proto vůli jeho otce.